

Plenum

Måndag 30.11.2020 kl. 14.01—18.34

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag

Regeringens proposition RP 238/2020 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till ekonomiutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 45 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

15.38 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä lakiesityksellä vähennämme pienten ravitsemusyrietysten hallinnollista byrokratiaa ja siitä aiheutuvaa kustannusta yksinkertaistamalla tilinpäätösvelvoitteita, jotka liittyvät hyvityksen saamiseen kuluvan vuoden huhti—toukokuun kiinnipitoajalta. Enää ei olisi velvollisuutta laadituttaa erityisiä tilinpäätöslaskelmia kiinnipitokauden ja vertailukauden tuloksista, joten pienyritys välttyisi niiden laadinnasta ja tilintarkastuttamisesta aiheutuvilta lisäkustannuksilta, jotka voivat olla merkittäviä saatuun hyvitykseen verrattuna.

Tämä helpotus toteutettaisiin täysin lakiteknisesti, eikä se edellytä muutosta niihin määrärahoihin, jotka talousarviossa on hyväksytty ravitsemusyrietysten tukemiseksi voimassa olevalla lailla. Lakiesityksen perustana on lievennys, jonka komissio on tehnyt EU:n valtiontukisääntöihin nykyisin säätämisen jälkeen.

Kun ravitsemusyrietysten uudelleentyölistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annettua lakia säädettiin, sen perustana oli eduskunnan vahva tahto yritysten hyvittämisestä kohtuullisesti siitä, että asiakastilat määrättiin koronapandemian vuoksi kiinnipidettäviksi huhti—toukokuussa. Kuluvan vuoden heinä—elokuussa KEHA-keskus toteutti lain nojalla joukkomaksatuksen, jossa hakemuksetta — siis suoraan verotietojen perusteella — suoritettiin kaikkiaan 7016 ravitsemusyrietykselle hyvitystä noin 74 miljoonaa euroa. Valtaosa näistä yrityksistä oli pienikokoisia. Kaikkien kohdalla tämä menettely ei kuitenkaan ollut mahdollinen verotustietojen vajavuuden takia. KEHA-keskus onkin hakemusperusteisesti maksanut hyvityksiä lisäksi noin 16 miljoonaa euroa lokakuun loppuun mennessä. Siten kaikkiaan hyvityksenä on suoritettu noin 90 miljoonaa euroa.

Yrityskohtaisesti hyvityksen määrään vaikutti suoraan se, kuinka paljon myynti oli laskenut vertailukauteen nähden. Kohtuulliseksi hyvitykseksi laissa säädettiin enintään 15 prosenttia myynnin laskusta. Hyvittäminen kohdennettiin eduskunnan tahdon mukaisesti kaikille niille ravitsemusyrietyksille, jotka olivat kiinnipitovelvoitteen alaisia. Yhdenmu-

Punkt i protokollet PR 154/2020 rd

kaisen kohtelun toteuttamiseksi lain piiristä ei poissuljettu niitäkään yrityksiä, jotka olivat olleet vaikeuksissa jo ennen koronaepidemiaa.

Soveltamisalan kattavuuden vuoksi laki kiinnitettiin EU:n valtioneuvostokomiteassa erityissäännökseen, joka sallii hyvityksen myös jo aiemmin vaikeuksissa olleelle yritykselle, kun kyse on luonnonmullistuksesta tai sen kaltaisesta poikkeuksellisesta tapahtumasta. Asianomaista EU-säännöstä — Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 2b-kohtaa — on muissa unionivaltioissa käytetty muun muassa kansallisten lentoyhtiöiden tukemiseen tulivuorenpurkauksen aiheuttaman lentokiellon ajalta. Tähän artiklan kohtaan kiinnittämisen vuoksi lain nojalla myönnettyt hyvitykset ovat alisteisia Euroopan komission edellyttämälle jälkikäteiselle tarkastukselle, jota laissa nimitetään ”toteutumaperusteiseksi rajoitukseksi”. Sen tarkoituksena on tarvittaessa leikata hyvitys enintään siihen määrään, jolla kiinnipitoaikana kertynyt tappio ylittää vertailukauden tappion.

Vaikka tällainen leikkuri toteutuu vain poikkeuksellisesti, siitä aiheutuu merkittävä hallinnollinen rasite ja kustannus jokaiselle hyvitystä saaneelle ravitsemusyritykselle. Leikkurin mukaisen valvonnan toteuttaminen edellyttää tavanomaisen tilinpäätöksen laadinnan ohella poikkeuksellisia kirjanpitolaskennallisia toimenpiteitä. Niin kiinnipitokaudelta kuin vertailukaudelta on ravitsemusyrityksen laadittava kausikohtaiset tuloslaskelmat, jotta voidaan varmistua lain edellyttämällä tavalla toteutumaperusteisen rajoituksen täyttymisestä. Nämä kausilaskelmat eivät suinkaan tekeydy itsestään kirjanpitojärjestelmistä, automaattisesti, vaan leikkuri edellyttää tapauskohtaisesti suoritettavaa laskennallista kohdentamista, jotta kausille kuuluvat erät tulevat huomioiduiksi säännösten mukaisesti. Lisäksi tilintarkastajan on otettava kantaa rajoituksen toteutumiseen tilintarkastuskertomuksessaan. Näistä toteutumiskohtaisen rajoituksen edellyttämistä kirjanpidollisista erityistoimista samoin kuin tilintarkastajan varmennuksesta aiheutuu kustannuksia, jotka eivät kuulu tilitoimistojen ja tilintarkastajien sopimusten piiriin, joten ne tulevat veloittaviksi ravitsemusyrityksiltä erillispalkkioina.

Toisaalta hyvitykselle ei ole laissa säädetty vähimmäistasoa, koska siihen ovat oikeutettuja kaikki ravitsemusyritykset, jotka ovat kärsineet tästä kiinnipitovelvoitteesta. Siten siinä tapauksessa, että hyvitys on arvoltaan vähäinen, voi olla mahdollista, että edellä tarkoitettujen erillispalkkiot ovat jopa yrityksen saamaa hyvitystä suuremmat. Sinänsä laki sallii sen, että ravitsemusyritys palauttaa hyvityksen KEHA-keskukselle ennen tilinpäätöksen vahvistumista ja näin välttyisi toteutumaperusteisesta tarkastelusta aiheutuvista kustannuksista. Tämä hallinnollinen rasite ja kustannus johtuu yksinomaan EU:n valtioneuvostokomitean säännöstä, eikä se millään muotoa ole eduskunnan edellyttämän kohtuullisen hyvityksen toteuttamisesta aiheutuva.

Nyttemmin, tämän lain voimaantulon jälkeen, EU-komissio on kuitenkin julkistamallaan tiedonannolla muuttanut valtioneuvostokomiteaa siten, että tuen saantimahdollisuus ulotetaan myös jo ennen koronapandemiaa vaikeuksissa olleisiin pienyrityksiin ilman, että tulla on vastaavanlaisia laskennallisia rajoituksia kuin tässä 107 artiklan 2b kohdan mukaisessa tukijärjestelmässä, joka on nyt siis Suomen hyvityssäännösten perustana.

Ottaen huomioon pienyritykselle tästä toteutumaperusteisesta tarkastelusta aiheutuvan kustannusrasitteen, joka voi olla hyvin huomattava, nyt käsillä oleva esitys saattaa eduskunnan tahdon mukaisen hyvitysmenettelyn pien- ja mikrokokoisten ravitsemusyritysten osalta mainitun komissio päätöksen helpotusten piiriin. Komissio ei salli tätä helpotusta pientä suuremmille yrityksille. Koska pienyritystä ei enää koskisi toteutumaperusteinen ra-

Punkt i protokollet PR 154/2020 rd

joitus, jonka todentaminen edellyttää tätä merkittävää laskentateknistä työtä, ei myöskään olisi tarvetta erityiselle tilinpäätösinformaatiolle mainitun rajoituksen toteutumisesta.

Koska esitetty säännös ei puuttuisi myöntämisedellytyksiin eikä laskentasäännöksiin, hyvitys olisi myönnetty sääntömääräisenä, jos esityksen mukaiset säännökset olisivat sisältäneet lakiin jo sen tullessa voimaan toukokuussa.

Esitetty helpotus ei tarkoita hyvityksen myöntämisen edellytysten uudelleen käsittelyä KEHA-keskuksessa, eikä tämä edellytä ravitsemusyrittäjältä itseltään erityisiä toimenpiteitä, jotta pääsee helpotuksen piiriin. Ravitsemusyrittäjän olisi vain mainittava tilinpäätöksessään kuuluvansa esityksen tarkoitamiin pienyrityksiin.

Esityksen mukaiset helpotukset ulottuvat myös niihin pieniin ravitsemusyrittäjiin, joille hyvitys on jo myönnetty. Niin ikään tällä voimaantulosäännöksellä mahdollistettaisiin jo leikkurisäännön perusteella takaisin suoritetun hyvityksen palauttaminen hakemuksesta sellaiselle pienyritykselle, jonka tilinpäätös on laadittu ennen esityksen mukaisen lainmuutoksen voimaantuloa. Esitys ei tarkoita muutosta määrärahoihin, jotka talousarviossa on jo hyväksytty.

15.46 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Tack till regeringen för det här lagförslaget. I förslaget föreslås att kostnadsbelastningen för små förplägnadsföretag, alltså restauranger, lindras genom att förfarandet för beräkning av gottgörelse förenklas. Likaså lindras kraven på bokslutsinformation, vilket lättar de återkravsskyldigheter som Europeiska kommissionen förutsätter jämfört med den gällande lagen.

Syftet med propositionen är att lätta på den administrativa bördan för samma företag när det gäller särskilda kalkylmässiga förpliktelser, och minska den kostnadsbelastning som dessa medför för små restaurangföretag med beaktande av att gottgörelsen kan vara rätt liten i förhållande till kostnaderna för de särskilda bokföringstekniska åtgärderna och för revisionen, vilket ministern också lyfte fram.

Det här är mycket välkommet. Många restauranger, kaféer och barer har kämpat för sin överlevnad under coronapandemin. En restaurangföretagare är dock inte alltid expert på administration utan på det mat- och dryckeshantverk han eller hon gör.

Summorna är i dessa fall små och de går till många mikroföretag med små resurser för administration — ändringen är således motiverad. Förplägnadsrörelserna är i många fall personliga livsverk och innefattar också många arbetsplatser. Restaurangstödet har varit mycket viktigt efter den stängning av verksamheten som regeringen beslöt om på grund av coronapandemin och för att stoppa dess smittspridning i våras.

Det är välkommet att detta stöd också gällt på Åland och stött åländska restaurangföretagare. All hjälp är viktig för att företagen ska överleva pandemin och det är viktigt att man som konsument fortsätter stödja sina lokala restauranger och företag på de sätt man kan så att de finns kvar också efter den här krisen. Så tack till regeringen för det här lagförslaget.

Arvoisa herra puhemies! Esityksen tavoitteena on keventää ravitsemisyrittäjiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa erityisesti laskennallisista velvoitteista ja pienentää niistä aiheutuva kustannusrasitetta pienissä ravitsemisyrittäjissä ottaen huomioon, että erityisistä laskentateknisistä kirjanpitoimista ja tilintarkastuksesta aiheutuvaan kustannukseen nähden hyvitys voi olla sangen vähäinen. Lakiin lisättäisiin säännös, jolla kevennettäisiin pienille ravitsemisyrittäjille aiheutuva kustannusrasitetta yksinkertaistamalla hyvityksen laskemismenettelyjä. Niin ikään ehdotetulla säännöksellä kevennettäisiin pienikokoisten

Punkt i protokollet PR 154/2020 rd

ravitsemisyrietyksien tilinpäätösinformaatiota koskevia vaatimuksia saadun hyvityksen osalta.

Tämä esitys on tärkeä, koska se poistaa byrokratiaa ja auttaa meidän ravintolayrityksiämme myös Ahvenanmaalla. Kiitos, hallitus, siitä.

15.49 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä kevennetään hallinnollista taakkaa ja vähennetään byrokratiaa tähän niin sanottuun ravintolatukeen liittyen, joka säädettiin, koska ravintoloiden toimintaa jouduttiin rajoittamaan koronapandemian takia. Tämä on varmasti erinomainen esitys. Ylipäänsä kaikenlaisen turhan byrokratian vähentäminen on mielestäni oikein erinomainen asia, erityisesti tässä tilanteessa, missä ravitsemisalan yritykset ovat koronan kurimuksessa. He eivät tarvitse enää yhtään lisäpainetta ja lisästressiä, ja sinänsä esitys on varmasti oikein hyvä.

Arvoisa puhemies! Elämme valitettavasti koronan toisen aallon nousevaa aaltoa. Ehkä aallonharjaa ei valitettavasti vielä ole nähty, vaan se nähdään ehkäpä lähiviikkoina, jos näin käy. Tämä sairaus on ollut yllättävä ja sen vaiheita on vaikea ennakoida, mutta asiantuntijat meille ovat sanoneet, että ehkä lähiviikkoina, valitettavasti joulun aikaan tai joulun alla, me näemme tämän niin sanotun toisen aallon huipun. Nythän on virinnyt julkisuudessa keskustelu siitä, pitäisikö ravintoloita entistä voimakkaammin sulkea ja ravintoloitten toimintaa rajoittaa sairauden leviämisen ehkäisemiseksi. Meillä on olemassa hyvä portaitko siitä, miten ravintoloihin suhtaudutaan riippuen siitä, onko alue perus-, kiihtymis- vai leviämisvaiheessa koronan osalta. Nythän ollaan tehty esimerkiksi asiakaspaikkoihin rajoituksia, ja ne ovat olleet varmasti ihan perusteltuja toimenpiteitä, vaikkapa tietysti ravintola-alalle vaikeita.

Haluan omasta puolestani — ja uskallan sanoa, että ehkäpä keskustan puolesta muutenkin — sanoa, että me emme kuitenkaan kannata mitään ”varmuuden vuoksi” tehtäviä ravintolatoiminnan rajoituksia. Voi olla, että me joudumme puuttumaan vielä ravintolatoimintaan entistä voimakkaammin kuin mitä nyt puututaan, mutta sellaisten ratkaisujen, joissa ravintola-alalle tehdään uusia rajoituksia, pitää perustua epidemiologiseen, lääketieteelliseen ja tieteelliseen arvioon, eikä niitä pidä tehdä sen takia, että nyt ravintolat pitää laittaa kiinni sen takia, että on laitettu joukkueurheilua kiinni tai muuta. Semmoisia moralistisia perusteita tai tämmöiseen hätään, paniikkiin perustuvia perusteluita ei mielestäni pidä ravintolarajoituksille tehdä.

Ravintola- ja matkailuala on todella, todella vaikeuksissa tällä hetkellä Suomessa. Nyt me jo tiedämme, että kaikki yritykset eivät voi toimintaansa jatkaa, ja nyt pitää olla tarkkana siitä, että emme ota käyttöön lääkkeitä, jotka ovat kovempia kuin itse tauti, ja aiheuta semmoista inhimillistä vahinkoa, joka ei ole tarpeen. Seurataan tilannetta ja yritetään löytää tapoja, miten voimme ravintola-alaa auttaa tässä todella vaikeassa tilanteessa.

15.52 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Oikeastaan lähettäisin hallitukselle terveisiä. Oli hyvä puheenvuoro tuossa edustaja Kurvisella tästä tilanteesta. Meille tulee myöskin yksittäisiä lakiesityksiä, jotka koskevat yrityksiä, niiden velvollisuuksia, rahoitusta tai vaikkapa konkurssilakia. Niitä nyt on jo kolmas tulossa. Samoin meillä on tänään käsitelystä saatavien perintälaki, joka koskee sitten taas trattaperintää. Sitten meillä on myös ulosottoon muutoksia, jotka ovat väliaikaisia. Ne kaikki ovat olleet koronan vuoksi tehtäviä ja väliaikaisia. Oikeastaan kaipaaisin kokonaisarviota. Meillä on nyt hyvin siilomaisesti eri ministeriöiden aloilta — niin kuin valmistelu tietysti tapahtuukin — tuotu eduskuntaan

Punkt i protokollet PR 154/2020 rd

näitä lainsäädäntöjä, ja valiokunnissa ja kansanedustajilla alkaa olla vaikeuksia hahmottaa, minkä lain perusteella ollaan oikeasuhtaisia ja tarkoituksenmukaisuusharkinta on tehty riittävällä huolellisuudella, koska ne tehdään aina vain siilomaisesti koskien juuri sitä lakiesitystä. Ja kun on monta samaan suuntaan vievää lakiesitystä, mitä se tekee luottoyhteiskunnalle, mitä se tekee yritysten vakavaraisuudelle, tiedonsaannille?

Ja mitä tulee tuohon koronaan, niin varmaan moni yritys haluaa toimia vastuullisesti ja niin edelleen, mutta siellä on kuitenkin se heidän oma elantonsa ja leipänsä, niin että sitten, kun lähdetään tarvittaessa ensi vuodelle valmistelemaan jonkinlaisia tukia yrityksille, jospa ne kohdentuisivat vähän paremmin kuin silloin viimeksi. Aluksi oli sitä haparointia.

Olen katsonut nyt, kun perustuslakivaliokunta antoi lokakuun alussa mietinnön koskien eduskunnan tiedonsaantioikeutta, ja siellä oli aika kovaakin kritiikkiä lainvalmistelun tasta ja eduskunnan tiedonsaantioikeudesta. Nyt olisi ehkä hyvä pysähtyä asian äärelle ja miettiä, miten meillä olisi laadukasta lainvalmistelua, jotta me emme tässä talossa ainakaan pahentaisi asioita huonolla lainvalmistelulla.

Tällaiset terveiset kokonaisuudesta, jotta olisi helpompi täälläkin päässä tehdä ratkaisuja. — Kiitos.

15.54 Ari Koponen ps: Puhemies! Edustaja Kurvinen täällä nosti esiin asian, että lääkkeet eivät saisi olla kovempia kuin itse tauti. Se on kyllä ihan hyvin sanottu. Tänäpä on esimerkiksi Japanista tullut itsemurhatilastoja. He tilastoivat näitä aika reaaliaikaisesti. Siellä ovat jo pidempään olleet laskusuunnassa itsemurhat, mutta nyt koronan aikaan ne ovat läheneet aika jyrkästi nousuun.

Eli juuri näin: lääkkeet eivät saa olla kovempia kuin itse tauti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin keskustelu... — Anteeksi, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.55 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tiedän, että olette tehokas toimija ja olisitte toivonut, että olisimme päässeet asioissa eteenpäin, mutta sallinette, että vielä otin puheenvuoron, kun edustaja Koponen käytti niin hyvän puheenvuoron.

Itse olen vähän miettinyt, että niin ravintolatoimintaan koronaoloissa kuin kaikkeen muuhunkin elämään meidän pitäisi suhtautua sillä tavalla — kun emme tiedä, kestäkö tämä koronatilanne puoli vuotta, vuoden vai yli vuoden — että meidän pitäisi yrittää elää mahdollisimman normaalisti ottaen huomioon koronan tuomat rajoitukset, niin kuin me täällä eduskunnassakin: meillä on maskeja naamalla, käsidesiä, mutta silti parlamentaarinen toiminta jatkuu. Samoin minusta ravintoloissa käymistä ei pitäisi lopettaa. Todella upeita innovaatioita — take away -ruokaa, varaa yökerho omalle kaveriporukalle, siis tällaisia hienoita — markkinoilla tapahtuu. Yrittäjät ovat luovia ihmisiä, ja vapaalla sektorilla on luovuutta ja on tällaisia tapahtunut. Minusta olisi hyvä, että me vastuullisesti käyttäisimme vaikka matkailu- ja ravintola-alan palveluita emmekä nyt ihan lukittautuisi täysin omaan kotiiimme, kämppäämme.

Edustaja Koponen otti esille nämä koronan vaikutukset ihmisten henkiseen jaksamiseen, kansainväliset tulokset Japanista. Minulla ei ole tilastoa, mutta olen kuullut kyllä ammattilaisilta aika huolestuttavia viestejä, että ihmisillä alkaa henkiselle jaksamiselle osua tämä korona. Siinä myös meidän kaikkien pitäisi miettiä, miten — otan esimerkiksi semmoisen ryhmän kuin opiskelijat, jotka ovat muuttaneet toiselle paikkakunnalle, ja kaikki

Punkt i protokollet PR 154/2020 rd

tapahtumat ja uusien ystävien saaminen ovat menneet ruutujen taakse ja ei ole opiskelija-yhteisöä — vaikkapa heitä tuettaisiin henkisesti, koska koronakriisi ei ole vain terveydellinen kriisi, kyllä tämä on yhteiskunnallinen, koko yhteiskunnan läpäisevä kriisi.

15.56 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä käytettiin hyviä puheenvuoroja, ja siitä innostuneena vain totean sen, että juuri näin, että meillä koronatilannehan on siis paitsi terveydellinen, se on taloudellinen, se on sosiaalisia vaikutuksia aikaan saava, ja siitä syystä meidän pitäisi, kun aina puhutaan siitä, että katse palloon, nyt katsoa oikeaan palloon. Nyt me aika paljon joudumme katsomaan siihen koronapalloon, ja totta kai sekin pitää hoitaa, mutta meillä on kyllä paljon suurempia ongelmia, ja jos emme hoida tätä hyvin, niin meille tulee entistä suurempia ongelmia. Jos mietitään, mitä siellä on: siellä on taloudellisia ongelmia, siellä on todella yksinäisyyttä, mielenterveysongelmia, lastensuojeluilmoituksia on tullut enemmän, perheväkivaltaa, katuväkivaltaa, vaikka sun mitä. Tämä on erittäin tärkeää, että tänne tuodaan esimerkiksi nyt tällaisia esityksiä, jotka nimenomaan räätälöidään ja joilla tuetaan sitä kohtaa, että se normaali elämä voisi jatkua. Meidän jokaisen on tietysti huolehdittava siitä omalta osaltamme, mutta tietysti meidän päättäjien pitää huolehtia siitä, että me oikeasti katsomme oikeaan palloon ja hoidamme kyllä koronan, opimme elämään sen kanssa, koska tässä nyt menee vielä jonkin aikaa ennen kuin siitä irti päästään, ja sitä paitsi mehän emme koskaan tiedä, kuinka kauan se tässä yhteiskunnassa on muuttaen viruksena muotoaan. Mutta kaiken kaikkiaan meidän on mietittävä todella tätä kaikkea, mihin edustaja Koponenkin viittasi, eli sitä, että hoito ei ole vakavampi kuin tauti. Siitä syystä, että ne seurannaisvaikutukset ovat niin voimakkaita, nyt pitäisi hyvin äkkiä käydä keskustelu siitä, mitä kaikkea meidän pitäisi tehdä.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että meidän pitäisi vielä ennen joulua, ennen kuin täältä lähdetään, keskustella ajankohtaiskeskustelu täällä salissa, yhdessä kaikki kansanedustajat, miten selvittää tulevaisuudesta. Nyhän me tällä hetkellä teemme töitä tuolla valiokunnissa, me teemme paljon, että me saamme talousarvioesityksen ja näitä koronalakeja eteenpäin, mutta nyt pitäisi katsoa jo kauas eteenpäin. Helmikuu tulee, sinne on aika pitkä aika, ja voi tapahtua tammikuun aikana vaikka mitä. Siitä syystä pitäisi olla tarkka suunnitelma, ja se pitää olla nimenomaan parlamentaarisesti. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till ekonomiutskottet.